

Glazbe svijeta za djecu rane i predškolske dobi

Vratović, Karla

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:571529>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-20**



Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)



Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KARLA VRATOVIĆ

GLAZBE SVIJETA ZA DJECU RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

Pula, rujan, 2023.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KARLA VRATOVIĆ

GLAZBE SVIJETA ZA DJECU RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

JMBAG: 0303092119

Studijski smjer: Preddiplomski sveučilišni studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Predmet: Metodika glazbene kulture u integriranom kurikulumu

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Posebne pedagogije

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin

Pula, rujan, 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Karla Vratović, kandidatkinja za prvostupnicu Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____ . godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Karla Vratović, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom *Glazbe svijeta* za djecu rane i predškolske dobi koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
2. GLAZBE SVIJETA	3
2.1. Povijesni razvoj <i>glazbe svijeta</i>	3
2.2. Značaj glazbe na život i razvoj pojedinca	5
2.3. Interkulturalni odgoj kao osnova različitosti.....	8
3. PJESME GLAZBE SVIJETA ZA DJECU PREDŠKOLSKE DOBI.....	10
3.1. Glazbeni razvoj i aktivnosti djece rane i predškolske dobi.....	10
3.2. Zadaće odgojitelja	13
3.3. <i>Glazbe svijeta</i> u predškolskom odgoju.....	15
4. OBRADA PJESAMA GLAZBE SVIJETA U ODGOJNOJ SKUPINI	18
4.1. Cilj provođenja aktivnosti	18
4.2. Vrste aktivnosti	18
4.3. Materijalni i organizacijski uvjeti rada s obzirom na izabrane aktivnosti.....	19
4.4. Artikulacija aktivnosti	20
5. PROVEDBA AKTIVNOSTI.....	22
5. ZAKLJUČAK.....	32
POPIS LITERATURE	33
POPIS SLIKA	35
SAŽETAK	36
SUMMARY	37

1. UVOD

Glazba se smatra nezaobilaznim dijelom života svakog čovjeka. Svoje korijene i svoj razvoj vuče još od samih početaka civilizacije, a svako razvojno razdoblje obilježavaju i posebni glazbeni stilovi, koje je moguće razlikovati i ukoliko se promatraju i različiti dijelovi svijeta odnosno različite države.

Pojam *glazbe svijeta* stvoren je 1980-ih godina prošlog stoljeća podrazumijevao je činjenicu da su poznati svjetski glazbenici kao pozadinu svojih stihova na engleskom jeziku počeli koristiti glazbenu podlogu iz tradicijske glazbe drugih zemalja, posebice afričkih. Na takav je način pojam *glazbe svijeta* zaista i obišao svijet te počeo mijenjati percepciju slušatelja glazbe o tome da svjetska glazba isključivo predstavlja zapadnjačku glazbu.

Prema tome, svrha ovog rada je prikazati pojam *glazbe svijeta* s posebnim naglaskom na njihovu primjenu u ranom predškolskom odgoju i obrazovanju u svrhu upoznavanja djece s tradicijskom glazbom vlastite zemlje, ali i glazbom koja dolazi iz drugih dijelova svijeta.

Rad je podijeljen u nekoliko osnovnih poglavlja. Prvo poglavlje rada predstavlja pojam *glazbe svijeta*. Prije svega prikazan je nastanak odnosno porijeklo pojma i način na koji je ugledao svjetlo dana te važnost koju ima na ljudsko društvo u trenucima kada je stvoren. Osim toga, prikazan je i utjecaj i važnost koju glazba ima u životu pojedinca od njegovih najranijih životnih razdoblja pa sve do odrasle dobi. Također, posljednju dio ovog poglavlja bavi se interkulturalnim odgojem djece, a koji uključuje i interkulturalni glazbeni odgoj i *glazbe svijeta* prilikom poticanja djetetova stvaralaštva, kreativnosti i vrijednosti proizašlih iz različitih kultura svijeta. Drugo poglavlje rada prikazuje pojam *glazbe svijeta* u predškolskom odgoju i obrazovanju. Prvenstveno riječ je o glazbenom odgoju i glazbenim aktivnostima koje se provode s djecom rane i predškolske dobi, a

kojima je nužno privući dječji interes za slušanjem glazbe, pjevanjem uz glazbu te za dodatnim glazbenim stvaralaštvom, ovisno o dječjim mogućnostima. Osim toga, prikazana je i uloga odgojitelja, koji uz roditelje igra ključnu ulogu u pripremi i provođenju glazbenih aktivnosti za djecu rane i predškolske dobi te uvelike utječe na razvoj glazbenog ukusa kod djece i njihove zainteresiranosti za daljnje uključivanje glazbe u njihov život. U konačnici, prikazana je uloga *glazbe svijeta* u predškolskom odgoju i obrazovanju djece uz naglasak na prihvaćanju novih i do tada djeci nepoznatih glazbenih stilova i zainteresiranosti za njihovo učenje i daljnje istraživanje kao i poticanje stvaralaštva i kreativnosti.

2. GLAZBE SVIJETA

Glazba predstavlja vokalne ili instrumentalne zvukove koji se kombiniraju u svrhu stvaranja ljepote harmonije, ekspresije, emocije ili forme, a sama se glazba sastoji od raznih glazbenih elemenata, primjerice melodije, tonaliteta, ritma, tempa, intenziteta te boje zvukova. Melodija predstavlja niz različitih tonova, u visini i trajanju, a koji se doživljava kao cjelina. Tonalitet glazbe predstavljaju sve karakteristike kojima se povezuju tonovi i akordi neke skladbe. Ritam, uz melodiju, predstavlja i osnovni parametar u glazbenoj strukturi a definira odnose između zvukova i njihova trajanja. Tempo se odnosi na brzinu izvođenja pojedinog glazbenog djela. Intenzitet glazbe predstavlja glasnoću glazbenih sadržaja. Boje zvukova predstavljaju karakteristike kvalitete zvuka, a ista se razlikuje ovisno o instrumentu koji se koristi. Uz glazbu i stihovi (pjesama) predstavljaju poruke kroz koje se u najvećem broju slučajeva razmjenjuju emocije ili emotivne informacije. Svaki od navedenih elemenata direktno ili indirektno utječe na psihofizičke reakcije čovjeka (Svetličić, 2004).

2.1. Povijesni razvoj glazbe svijeta

Otkada je izraz *glazbe svijeta*¹ prvi puta spomenut 1980-ih godina za opis kategorija glazbe koje su se prodavale u prodavaonicama ploča, njegova je točna definicija postala temom mnogih kontroverzi na područjima kao što su: glazbena izvedba, glazbeno obrazovanje te u okvirima muzikologije. Vrlo je teško na jedinstven način definirati ovaj pojam, što je samo po sebi u isto vrijeme i

¹ Eng. World music

zanimljivo i sporno. Trud za uključivanje *glazbe svijeta* u proces obrazovanja i u sve glazbene kurikule osiguravanje odgovarajućih pedagoških resursa za isto te projekti za koji su uključivali istraživanja učinkovitih načina podučavanja *glazbe svijeta* u kulturnom su kontekstu u fokusu istraživanja od razdoblja nastanka pojma (Thompson, 2002).

Cjelokupan proces razvoja pojma *glazbe svijeta* uvelike je dobio na važnosti i pažnju u trenutku kada je Paul Simons snimio album pod nazivom Graceland (1986.) te je koristio stihove na engleskom jeziku uz glazbu koju su izvodili crnački južnoafrički bendovi i vokalna skupina Ladysmith Black Mambazo. Uspjeh Gracelanda otvorio je put mnogim glazbenicima, upravo poput Ladysmith Black Mambazo, i omogućio im da sami postignu uspjeh na zapadu, zajedno s drugim nezapadnjačkim pojedincima i bendovima, poput nekih iz Papue Nove Gvineje, koji bi inače ostali samo bendovi od lokalnog značaja. Niz drugih zapadnih glazbenika, kao što su Peter Gabriel i Ry Cooder, na sličan su način predstavili nove glazbenike, zvukove i strukture iz različitih regija i stilova. Glazbene su suradnje postajale sve složenije, pa čak i neočekivane, uključujući onu Pearl Jama s Nusratom Fateh Ali Khanom i metal bendom Sepultura Xavante Indians iz Brazila. Glazba onih izvođača koji su postali uspješni na zapadu, s izrazitim novim stilovima, s vremenom je postala poznata kao "*glazbe svijeta*". Stvoren je novi žanr (Connel, Gibson, 2004).

Produkcija albuma Graceland (1986.), unatoč predstavljanju mnogih uglavnom nepoznatih afričkih izvođača sjevernoj publici, bila je kritizirana u smislu kulturnog i ekonomskog imperijalizma, kao manifestacija i utjelovljenje dominantnih odnosa moći u glazbenoj industriji, koji je ujedno zrcalio i globalnu moć. Ipak, Graceland je osvojio brojne međunarodne nagrade, a slavljen je kao spoj globalne pop i afričke narodne glazbe te kao važan događaj u podizanju svijesti o zlima aparthejda. Crni glazbenici koji su bili uključeni u Graceland odbacili su pojam kulturnog imperijalizma i podržali njegovu validaciju urbanih afričkih glazbenih stilova. Slične

kritike upućene su i drugim primjerima prisvajanja, poput glazbe afričkih pigmejaca u glazbi Deep Foresta i drugih (Brennan, 2001).

Suvremeni svijet karakteriziran puno većom mobilnosti, prolaznosti, urbanizacijom i brzim tehnološkim promjenama obilježava i nova glazbena raznolikost i eklekticizam. Razvoj *glazbe svijeta* u tom kontekstu označio je nemilosrdnu potrebu zapadnog kapitalizma za novim izvorima inspiracije i inovacija (Connel, Gibson, 2004). Prema tome, za *glazbe svijeta* može se reći kako predstavljaju sve oblike glazbe s kojima se pojedinac može susresti. Pritom, u *glazbe svijeta* se ubrajaju: narodna glazba, umjetnička glazba, popularna glazba, dok njezini izvođači mogu biti i amateri i profesionalci. Također, *glazbe svijeta* su religiozne, svjetovne i komercijalne vrste glazbe, a njezini izvođači mogu isticati vlastitu autentičnost s jedne strane, a s druge strane se mogu prilagođavati svim glazbenim tržištima na kojima žele biti prihvaćeni (Bolhman, 2002).

2.2. Značaj glazbe na život i razvoj pojedinca

U suvremenom svijetu život bez glazbe se ne može niti zamisliti, zapravo gdje god da se krene moguće je čuti zvukove nota. Glazba čovjekov život obogaćuje najviše na emocionalnoj razini zajedno s njegovim raspoloženjima. Neovisno radi li se o najsretnijim ili najtužnijim životnim situacijama, glazba je čovjekov vjerni pratitelj. Ljudska populacija zapravo još uvijek nije svjesna utjecaja glazbe na svaku osobu pojedinačno. Naime, prilikom slušanja glazbe unutar osobe zavladaju osjećaji, dok u trenucima kada iste nema unutar osobe nastaje tišina koja se uglavnom potiskuje slušanjem i uživanjem u glazbi (Dillman – Carpentier, Potter, 2012).

Prema tome, jasno je za zaključiti kako slušanje glazbe na osobnoj razini može potaknuti značajan broj reakcija, od kojih se najvažnijima smatraju promjena

raspoloženja, psihološka reakcija te emocionalna, kognitivna i bihevioralna reakcija. Vrsta utjecaja glazbe na pojedinca nije tako jednostavno prepoznatljiva s obzirom na raspon utjecaja koji je u direktnoj vezi s brojem ljudskih funkcija. Jedan od najvećih utjecaja glazbe na ljudski organizam očituje se kroz njezino terapijsko djelovanje. Naime glazba se koristi u terapijske svrhe na način da je osoba mora ili slušati glazbu ili stvarati istu. Njezina učinkovitost, potom se očituje kroz relaksaciju, smanjenje boli ili tjeskobe i anksioznosti. U prednosti se također ubraja i činjenica da se ljudi ohrabruju dostupnošću glazbe jer ona predstavlja jedan od načina na koji mogu upravljati vlastitim raspoloženjem, umanjiti stres kojemu su izloženi te ublažiti dosadu ili stvoriti posebnu atmosferu (Svetličić, 2004).

Zahvaljujući napretku suvremene tehnologije, glazbu je moguće slušati diljem svijeta, a što je posljedično dovelo do činjenice da je glazbena industrija postala jednom od najvećih u svijetu. Osim što ju je moguće slušati, glazbu je moguće i stvarati, u čemu se očituje i njezina snaga koji ima u suvremenom društvu. Snagu glazbe je moguće prepoznati kroz utjecaj u smislu poticanja osjećaja, raspoloženja i ponašanja pojedinaca, čemu doprinose i povijesne činjenice, jer je glazba korištena i u značajnim povijesnim bitkama kao poticaj i ohrabrenje vojnicima ili kao naglasak u posebnim ceremonijama. Neke kulture na glazbu gledaju i kao na vrlo moćno sredstvo, pa se često javljaju i situacije u kojima je vlasti pokušavaju kontrolirati ili pak zabranjuju. Primjerice, u nacističkoj Njemačkoj glazba koja je pratila tadašnje političke skupove odabirana je s posebnom pažnjom u svrhu poticanja patriotskih osjećaja. Također, u vremenu kineske Kulturne revolucije zapadna glazba proglašila se dekadentnom, a nedugo nakon toga je i zabranjena. Za vrijeme vladavine Ajatolaha Homeinija u Iranu zabranjeno je slušanje i stvaranje značajnog broja vrsta glazbe. U Južnoj su Africi godinama uništavani centri afričke glazbe, dok su glazbenici koji su je izvodili i dalje svojim stvaralaštvom nastojali utjecati na svjetske stavove protiv tamošnjeg dominantnog režima (Bršanović, 2013).

Puni učinak glazbe postiže se onog trenutka kada je glazba prošla, odnosno u trenutku kada ju se odsviralo ili odslušalo. Tek nakon proteka tog procesa moguće je duboko i kontemplativno razmišljati o glazbi, dok je njezin smisao jasan samo u trenutku kada ga slušatelj prihvati razumjeti. Različiti su oblici glazbe u suvremenom svijetu dostupni vrlo velikom broju ljudi. Tomu je doprinio i razvoj elektroničkih medija koji je u drugoj polovici 20. stoljeća utjecao na revoluciju mogućnosti pristupa i korištenja glazbe u svakodnevnim aktivnostima pojedinca. Omogućeno je svakom pojedincu da glazbu preslušava putem radija, CD-a ili kasete ili pak da glazbi pristupi putem videa ili televizora. Prije takve revolucije, najveći broj ljudi glazbu je mogao čuti isključivo na religioznim ili društvenim događanjima, ili u slučajevima kada su je sami stvarali. U suvremenom je svijetu glazbu moguće koristiti i kao sredstvo manipuliranja raspoloženjima, pobuđivanja uzbuđenja te ostalih osjećaja kao i za stvaranje okruženja pomoću kojega se može snažno utjecati na način na koji se pojedinci ponašaju, ali i kako se osjećaju u određenom trenutku (Dillman – Carpentier, Potter, 2012). Uz glazbu je moguće opustiti se, savladati različite osjećaje, potaknuti dobro raspoloženje za izlazak te potaknuti koncentraciju. Drugim riječima, glazba može pridonijeti osjećaju ugone i sigurnosti. Odnosno, kroz vrijeme je glazba evoluirala u alat kojega pojedinac koristi kako bi sebe mogao prikazati kroz bolje aspekte i pritom potaknuti i vlastiti razvoj. Jedan od nedostataka jednostavnog pristupa glazbi je činjenica da se u glazbi sve manje razmišlja, a i zapostavlja se odnos s glazbom. Samim time, dok glazba zauzima značajna mjesta u životu pojedinca i njegovim svakodnevnim aktivnostima, u pitanje se dovodi položaj glazbe u suvremenom obrazovanju u gotovo svim dijelovima svijeta. U konačnici potrebno je istaknuti i kako je glazba jedan od čimbenika od utjecaja na ugodan i opušten život, a s obzirom na rast njezinih blagotvornih učinaka očekuje se i porast zahtjeva s područja psihologije i njemu srodnih područja. Upravo zbog takvog utjecaja glazbe na život, nužno je poticati i daljnje obrazovanje novih glazbenika (Svetličić, 2004).

2.3. Interkulturalni odgoj kao osnova različitosti

Razvoj *glazbe svijeta* odnosno glazbenog izričaja velikog broja kultura iz svih dijelova svijeta i djetetovo upoznavanje s istim obogaćuje njegovu spoznaju, kreira nove pogleda na svijet i osigurava mu mogućnost da na potpuniji način sagleda i razumije druge kulture i ljude koji im pripadaju, ali i kulturu u kojoj i samo djeluje. Prema tome, glazbene aktivnosti od najranije razine obrazovanja jedan su od načina da se potakne razvoj interkulturalne kompetencije djeteta. Vrlo je važno i naglasiti kako interkulturalne glazbene aktivnosti, odgoj i obrazovanje ne uključuju samo proučavanje strane glazbe. Zapravo, potrebno je proučavati druge kulture u cjelini. Ako bi se djeca izložila samo glazbenom dijelu neke kulture zapravo bi propustila i druge dijelove određenih kultura kao što su tradicionalni plesovi, drama, nošnje, hrana te povijest i tradicionalni običaji (Begić, Šulentić Begić, 2018).

Složene teme kao što je interkulturalizam kako u općem tako i u glazbenom odgoju i obrazovanju zahtjeva razmišljanje o razlozima za inkorporiranje interkulturalnog sadržaja u glazbene aktivnosti te o zadacima i ciljevima koje interkulturalni odgoj i obrazovanje može imati u pogledu razvoja djeteta. Nužno je također da dijete razvije osjetljivost prema vrijednostima svakog glazbenog oblika, samim time i prema glazbama koje nisu zapadnjačkog porijekla, kao i da razvije sposobnost stvaranja te kritičkog razmišljanja i mogućnost procjene kvalitete glazbe i njezine izvedbe (Ivančić, 2021).

U prilog interkulturalnom odgoju idu i svi pozitivni aspekti koji se ostvaruju kroz interkulturalnu svijest, a koji uključuju: toleranciju, razgradnju stereotipa, predrasude i rasizma, ali i pozitivnu globalnu samoidentifikaciju. Interkulturalne razine svijesti odnose se i na upotpunjavanje slike o stranom, ali i slike o vlastitom te njihovo učinkovito povezivanje. Osim toga, razvija se i ljubav prema egzotičnom, različitom, autentičnom obilježju *glazbi svijeta*, ali i ljubavi prema svim glazbama,

općenito. Konkretno, usvajanje glazbenog sadržaja *glazbi svijeta* kroz aktivnosti znači usvajanje novih i do tada djetetu nepoznatih glazbenih praksi, zajedno sa njihovim strukturama, estetikom i svjetonazorom glazbenika nezapadnjačkog porijekla. Struktura nezapadnjačke glazbe je vrlo bitna u procesu proširivanja znanja, zbog svojih karakteristika kroz koje se ističe njezina spontanost, nedovršenost i nedorečenost (Boukhatem, 2021).

U konačnici, *glazbe svijeta* kroz svoje djelovanje, teorije, izvedbe i istraživanja ukazuju na sasvim drugačiji pogled, ali koji je jednako vrijedan kao i onaj koji je domaći, tradicionalan i prihvaćen zajedno sa svim funkcijama glazbe pa do drugačijeg shvaćanja i svih njezinih sastavnica. Važno je napomenuti i kako su neke od sastavnica *glazbi svijeta* kao i njezine teorije i prakse starije od istih na zapadnoj polutki, primjerice pentatonika se ubraja među najstarije ljestvične nizove. Međutim, njihov slab utjecaj na suvremene zemlje uzrokovan je i geografskim pozicijama zemalja iz kojih glazba potječe, odnosno njihove teritorijalne udaljenosti. Takva se udaljenost može prevladati kontaktom s glazbama svijeta, u slučajevima kada se radi o autentičnim glazbama. Dodatno proučavanje tih glazbi omogućilo bi odmicanje od zastarjelih pogleda na glazbu u vrijednosnom smislu, a osim toga iznašlo bi se bezbroj vrsta glazbe koje su nepoznate suvremenoj glazbenoj praksi. Točnije, pojam *glazbe svijeta* za publiku bi mogao omogućiti pomicanje u razmišljanju o glazbi u kontekstu u kojem glazba ne bi bila isključivo zapadnoeuropska ili sjevernoamerička (Piškor, 2005).

3. PJESME GLAZBE SVIJETA ZA DJECU PREDŠKOLSKE DOBI

Potreba za kreativnim izražavanjem smatra se jednom od prirodnih potreba svakog čovjeka koja je očigledna već kod djece rane i predškolske dobi. Kako bi bilo moguće realizirati takvu vrstu potrebe te kako bi dijete moglo iskazati vlastiti stvaralački potencijal nužno je da je njegovo okruženje poticajno i kreativno te da podržava djetetove kreativne i stvaralačke impulse. Na važnost okruženja koje je poticajno za svako dijete, a posebno ono u ranoj dobi do treće godine života, ukazuju i rezultati značajnog broja istraživanja iz kojih proizlazi činjenica kako je aktivnost mozga djeteta u toj razvojnoj fazi gotovo dvostruko veća od aktivnosti mozga odrasle osobe. Ključnu ulogu u uočavanju znakova kreativnosti djeteta imaju roditelji. Posebice iz razloga što okruženja koja oni stvaraju pružaju djetetu osjećaj mira i sigurnosti te omogućuju djetetu da razvija vlastite sposobnosti. Posljedice glazbenih aktivnosti koje su djetetu ugodne biti će njegovo zadovoljstvo, nesputanost i radost koja će se moći primijetiti u svakom trenutku (Bačlija Sušić, Fišer, 2016).

3.1. Glazbeni razvoj i aktivnosti djece rane i predškolske dobi

Ovisno o kontaktu djeteta s glazbenima aktivnostima i medijima pomoću kojih može biti u čestoj vezi s glazbenim sadržajima, dijete će pokazati interes za glazbu te će je na takav način i zavoljeti. Najveće su mogućnosti korištenja televizora, radijskih emisija, snimki na CD-ovima te, unutar nekih obitelji, pjevanja i muziciranja s članovima obitelji. Sve navedeno predstavlja stalne ili povremene susrete s glazbom koji privlače djecu na sudjelovanje te kojima se djeca raduju.

Djeca su po svojoj prirodi aktivna, radoznala i kreativna te svoje sposobnosti razvijaju i kroz glazbene aktivnosti. Odnosno za djecu se može reći kako su kreativna bića s posebnim stvaralačkim potencijalom (Habuš Rončević, 2014).

Svako je dijete sposobno za sudjelovanje u glazbenim aktivnostima, iako se djeca uvelike razlikuju sukladno vlastitim sposobnostima i preferencijama. Svako dijete ima vlastiti osjećaj za ritam, sluh, glazbeno pamćenje, sposobnost zapažanja i reakcije te stvaralačke sposobnosti i interese koji uvelike ovise o vrsti glazbe. Upravo iz tog je razloga nužno krenuti od zadataka glazbenih aktivnosti predškolske djece kako bi se na pravilan način usmjerio razvitak glazbenih sposobnosti kod svakog djeteta, sukladno njegovim razvojnim mogućnostima. Pritom, osnovni je zadatak odgojitelja da razvija interese za glazbu te da svojim djelovanjem u djetetu pobudi želju za aktivnim sudjelovanjem u različitim oblicima glazbenih aktivnosti koje se odnose na pjevanje, slušanje glazbe, sviranje i ples (Bačlija Sušić, Fišer, 2016).

Prema tome, rana glazbena osjetljivost kod djece u ranom i predškolskom odgoju odnosi se na poticanje nekoliko osnovnih područja:

- Pjevanje – svaka lijepa i skladna melodija će kod djeteta probuditi osjećaj radosti i optimizma, potaknuti razvoj njegovih estetskih osjećaja te će potaknuti i razvoj dječjeg glazbenog ukusa
- Sinteza glazbe i kretnji – smatra se pokazateljem prihvaćanja glazbe od strane djeteta koji se iskazuje kroz pokrete koji su ujedno i odraz glazbenih osjećaja za ritam i estetiku, a također se razvija i kultura pokreta u dječjoj komunikaciji
- Slušanje glazbe – zanimljivost ponovnog slušanja nekog glazbenog djela proizlazi iz uključivanja igara (oslušivanje, otkrivanje, prepoznavanje, korištenje instrumenata za imitaciju zvukova i slično), pokreta ili plesova, priča, scenskih igara, lutki ili likovnog izražavanja

- Sviranje – smatra se jednom od ključnih komponenti koja potiče muzikalnost i psihomotoriku u razdoblju ranog i predškolskog odgoja, a može ga prakticirati svako dijete neovisno o razinama muzikalnosti. Štoviše, direktan kontakt s instrumentima omogućuje djetetu da se sviranjem bavi u skladu s vlastitom glazbenom sposobnošću, maštom i ambicijama (Belajec, 2014)

Osnovni je cilj da se kroz aktivnosti koje uključuju pjevanje, plesanje, sviranje te slušanje glazbe uz dodatno izražavanje razvija djetetova kreativnost, svestranost i individualnost koja će doprinijeti i cjelokupnom razvoju djeteta rane i predškolske dobi. Stoga se može zaključiti kako je uključenjem djeteta u glazbene aktivnosti moguće razvijati neke od njegovih:

- Vještina (verbalnih i neverbalnih)
- Vizualnih i auditivnih percepcija
- Slušnih diskriminacija
- Kognitivnih procesa kao što je unaprjeđenje procesa pamćenja, mišljenja, opažanja i djelovanje
- Sposobnosti kreativnog i apstraktnog mišljenja
- Motoričkih vještina (i grubih i finih motoričkih vještina). (Brđanović, 2013)

Dijete će svoj interes za glazbu graditi sukladno izboru glazbe, a kojemu se posvećuje posebna pažnja iz razloga što sadržaj glazbenog djela i njegova izražajna sredstva moraju biti bliska djetetu. Sukladno tomu, odabir pjesme za dijete, kao i glazbe je vrlo bitan, neovisno radi li se o vokalnoj ili instrumentalnoj glazbi. Ukoliko su izabrana glazbena djela za djecu vrijedna i pristupačna, moguće je potaknuti razvoj dječjeg glazbenog ukusa. Osim toga, sukladno mogućnostima djeteta nužno je poticanje i glazbenih stvaralačkih sposobnosti kod djeteta. To se može postići na način da se za dijete odabire vrijedna glazba koju mogu slušati i

pjevati, ali isto tako da se pripreme i glazbeni instrumenti na kojima djeca mogu svirati, kao što su udaraljke, zvonce, praporci i slično. Osim motivacije koja je potrebna za pristup glazbenim aktivnostima koje uključuju pjevanje, slušanje i sviranje, s djecom je moguće voditi i razgovore o glazbenim djelima. Na takav se način djeca verbalno izražavaju u smislu vlastitih doživljaja poslušane, otpjevane ili odsvirane skladbe. S obzirom na povezanost i cjelovitost djetetova shvaćanja svijeta koji ga okružuje, nužno je da se dijete motivira i da glazbene doživljaje izražava i likovnim aktivnostima te pokretima i plesom (Miočić, 2009).

U konačnici, djecu je nužno povremeno odvesti i na koncerte ili različite glazbene priredbe. Sudjelovanje u glazbenim priredbama za djecu može imati veliki odgojni značaj. Samim time, kod djeteta se stvara potreba za posjetom glazbenim događajima te navika posjećivanja istih, što također pridonosi razvoju glazbenog ukusa kod djeteta (Habuš Rončević, 2014).

3.2. Zadaće odgojitelja

Osnovne odgojiteljske kompetencije predstavljaju kompetencije za učenje, a koje se manifestiraju kroz oblike otvorenosti, spremnosti i sposobnosti cjeloživotnog učenja. Prema tome, svaki odgojitelj mora biti otvoren prema novim spoznajama, kontinuirano se usavršavati te trajno profesionalno napredovati. Suvremeni svijet karakterizira značajan broj izazova i društvenih zahtjeva koji su vrlo složeni, a djeluju u dječjem okruženju. Takva okruženja dovode do situacije u kojoj je potrebno stalno preispitivati kompetencije koje su odgojitelji stekli te se, sukladno tomu, prilagođavati novim situacijama iz okruženja. U prošlim se vremenima obrazovanje smatralo osnovom stabilnosti, dok u suvremenom dobu obrazovanje pretpostavlja temelj za stalnu promjenu u dinamičnom svijetu. Prema tome, smatra se kako bi profesionalni razvoj svih stručnjaka iz područja odgoja i obrazovanja

trebao biti usmjeren prema kvaliteti održivosti. Nužnost cjeloživotnog obrazovanja i usavršavanja u području metodike glazbene kulture sukladna je zahtjevima u suvremenom svijetu, za koji su karakteristične stalne promjene kao i humanistička koncepcija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Ukoliko kontinuirano usavršava svoje glazbene kompetencije, svaki odgojitelj može obogatiti vlastitu ulogu u cjelokupnom suvremenom odgoju i obrazovanju djeteta. Naime, suvremeni način života, prepun stresa i ubrzanog ritma zahtjeva sve veću primjenu glazbe u odgoju djece, ali i u radu s odraslima (Habuš Rončević, 2014).

Zadaća je odgojitelja da dijete uputi u slušanje, pjevanje i sviranje glazbe te da mu omogući otkrivanje osjećanje ljepote glazbe. Pritom, uloga se odgojitelja ne smatra tradicionalnom i kontrolirajućom, već se usmjerava ka razvoju kritičkih i kreativnih mišljenja o glazbi kao i prema razvoju dječjih glazbenih kompetencija. Glazbene se aktivnosti provode i u svrhu osnaživanja komunikacijskih vještina, razvoja motorike, razvoja društvenih kompetencija, razvoja koncentracije, osjećaja za ljepotu, ritam i pokret (Košta, 2009).

Odgojitelj je također u ulozi posrednika u tijeku glazbenih aktivnosti djeteta, na način da je njegova zadaća stvarati preduvjete u smislu materijala i prostora, za provođenje istih. Posebnu je pozornost potrebno usmjeriti na uređenje, smještaj te opremu glazbenog centra unutar sobe dnevnog boravka. Kvalitetna oprema glazbenog centra omogućuje djeci da se aktivno bave glazbom uz veću samostalnost i suradničko realiziranje glazbenih aktivnosti. Pritom, nužno je da se glazbeni centar opremi različitim vrstama glazbala koja omogućuju uključivanje i sudjelovanje što većeg broja djece s različitim glazbenim sposobnostima (Habuš Rončević, 2014).

Također, odgojitelj u ulozi posrednika kod razvoja dječjih glazbenih sposobnosti mora usmjeravati pozornost i prema suradničkim oblicima učenja kod djece. Ako se u obzir uzme činjenica da se učenje predškolske djece smatra sukonstruiranjem, potiču se aktivnosti kao što je grupno pjevanje, sviranje te ples uz glazbu. Ukoliko se pritom aktivnosti provode u mješovitim skupinama može se

zapaziti kako starija djeca pritom pomažu mlađoj djeci, a mlađa se djeca brže razvijaju i dolaze u zonu viših razina glazbenog razvoja. Pritom, kompetentnost odgajatelja će se očitovati u činjenici da različite razine glazbenih sposobnosti u odgojnoj skupini pretvori u izazove, avanture i suradnje (Miočić, 2009).

Svaki odgojitelj temeljem promatranja dječjeg glazbenog odabira, njihove zainteresiranosti i tijeka odvijanja svih glazbenih aktivnosti može dokumentirati dječju aktivnosti u svrhu što boljeg razumijevanja i podržavanja njihova daljnjeg glazbenog razvoja. osim toga, temeljem rezultata promatranja odgojitelj može prepoznati glazbene interese kod djece te planirati buduće glazbene aktivnosti (Habuš Rončević, 2014).

3.3. Glazbe svijeta u predškolskom odgoju

Od svoje najranije dobi dijete je izloženo utjecaju različitih oblika i vrsta glazbe i u značajnom broju slučajeva djeca pozitivno reaguju na glazbu koju čuju i izražavaju se pokretnom. Ipak, nužno je da se djecu izlaže glazbi s estetskim kvalitetama i umjetničkim vrijednostima u svrhu značajnog utjecaja na glazbenu osjetljivost. Poticaj okoline unutar koje djeca odrastaju ovisiti će i o vrsti glazbe koju djeca slušaju i utisku koji će ista na njih i ostaviti. Naglašava se kako je za dijete potrebno odabrati one skladbe koje kod njega potiču osjećaj radosti. Prilikom odabira glazbenih skladbi za djecu koja sudjeluju u glazbenim aktivnostima važno je pažnju posvetiti umjetničkim komponentama, i na takav način uvesti dijete u svijet kvalitetne glazbe (Dobrota, Reić Ercegovac, 2016).

S druge strane, provedena su i različita istraživanja koja u dječje glazbene aktivnosti u predškolskim ustanovama uključuju i upoznavanje djece s glazbom koja dolazi iz različitih dijelova svijeta te uključuje korištenje različitih instrumenata,

za što djeca predškolske dobi pokazuju i značajne interese. Osim toga, ističe se i kako je potrebno svakodnevno dopunjavati odgojno-obrazovni proces tradicijskom glazbom, iz vlastite zemlje i kraja, a potom i iz ostalih dijelova svijeta. Tradicijsku je glazbu najlakše prikazati kroz brojalice, dječje pjesmice, igre s pjevanjem te različite tradicijske instrumente i na takav način potaknuti dječju slobodu i spontanost te maštu i kreativnost zajedno s emotivnim doživljajem glazbe. Kod djece rane i predškolske dobi vrlo je važno u tom kontekstu da se osigura poticajno okruženje te da se na takav način potakne dječja znatiželja i stvaralački impulsi (Dobrota, 2012).

Kroz kontekst dječje reakcije na glazbu i glazbenih preferencija koje se odnose na tradicijsku glazbu vlastite zemlje i *glazbe svijeta* također su provedena istraživanja koja su iznašla pojam otvorenosti, odnosno činjenicu koja predstavlja otvorenost djece, u odnosu na adolescente i odrasle osobe, prema različitim i njima do tada nepoznatim glazbenim stilovima. S procesom odrastanja djeca se sve više okreću prema standardiziranim oblicima glazbenog izričaja kao što je to, primjerice, popularna glazba, a čime se počinje gubiti i djetetova urođena otvorenost i znatiželja (Dobrota, Reić Ercegovac, 2016).

Gotovo sve se glazbene aktivnosti temelje na zapadnjačkoj umjetničkoj tradiciji koja se na području glazbene pedagogije prihvaća kao glazbena univerzalija. Vrlo često, stručnjaci za glazbu kao što su muzikolozi i glazbeni pedagozi, pa čak i etnomuzikolozi navode kako se takva vrsta glazbe smatra superiornom u odnosu s ostalim glazbenim vrstama. Takva mišljenja se temelje na idejama o tome da je zapadna umjetnička glazba iznimno zanimljiva i složena, dok je za razumijevanje ostale glazbe potrebno proučavati i njezin društveni kontekst.

Ipak, činjenica da je svako dijete otvoreno i fleksibilno kada su u pitanju njemu nepoznati glazbeni stilovi iz drugih dijelova svijeta značajno utječe i na planiranje glazbenih aktivnosti. prema tome, osim zapadne glazbe, djecu je od rane i predškolske dobi nužno uključivati u glazbene aktivnosti koje uključuju različite

vrste glazbe, uključujući i *glazbe svijeta*, te na takav način je moguće znatno obogatiti njihovo glazbeno iskustvo i umjetničku senzibilnost (Dobrota, 2012).

4. OBRADA PJESAMA GLAZBE SVIJETA U ODGOJNOJ SKUPINI

4.1. Cilj provođenja aktivnosti

Cilj provođenja aktivnosti je poticanje kreativnosti i stvaralaštva kod djece u odgojnoj skupini Smarties, DV Zvončica, a koje proizlazi iz slušanje hrvatske tradicijske glazbe i jedne skladbe koja pripada tradicijskoj glazbi nekog drugog dijela svijeta, odnosno *glazbe svijeta*.

4.2. Vrste aktivnosti

Djeca za stolom sjede mješovito, i dječaci i djevojčice, onako kako su sama izabrala. Aktivnosti koje su pripremljene su slušanje dviju skladbi te kasnije likovno izražavanje uz razgovor o glazbi i crtežima koje su izradili. Pripremljeni pribor za likovno izražavanje sastoji se od papira te olovki u boji.

Prije početka izvršavanja aktivnosti s djecom razgovaramo o glazbi i upućujemo ih u aktivnosti koje će se provoditi, a za koje smatramo da će im biti vrlo zanimljive.

Pretpostavljene aktivnosti mogu se podijeliti:

a) SLUŠANJE GLAZBE

- hrvatska tradicijske glazba: pjesma „Pjevaj mi, pjevaj Sokole“ iz Like
- *glazbe svijeta*: The Baka Booma iz Afrike

b) RAZGOVOR I RAZMJENA ISKUSTAVA O POSLUŠANOM

c) RAZNOVRSNO IZRAŽAVANJE I STVARANJE

– Likovno izražavanje olovkama u boji

Kroz osmišljene aktivnosti djeca se međusobno potiču na suradnju, timski rad, međusobnu komunikaciju, pomoć, samostalnost te očekujemo da će kroz navedene aktivnosti pronaći odgovarajući način izražavanja vlastitih misli i osjećaja koji su povezani s glazbenim preferencijama i prihvaćanjem hrvatske glazbe te pjesmu *glazbe svijeta*.

4.3. Materijalni i organizacijski uvjeti rada s obzirom na izabrane aktivnosti

- a) Hrvatska tradicionalna pjesma iz Like: Pjevaj mi, pjevaj sokole
- b) Pjesma *glazbe svijeta*: The Baka Booma iz Afrike
- c) Grupni razgovor o odslušanim pjesmama i percepcijama djece
- d) Izražavanje olovkama u boji

Likovna tehnika: olovka u boji

Likovno - tehnička sredstva: olovke u boji, papir

Likovno područje: slikanje

Elementi likovnog izraza: boja

Oblik rada: grupni

4.4. Artikulacija aktivnosti

a) S KOJIM POTICAJIMA SAM SE KORISTILA?

Aktivnost s kojom se započela provedba planiranih aktivnosti je slušanje hrvatske tradicionalne pjesme Pjevaj mi, pjevaj sokole, a potom i slušanjem skladbe *glazbe svijeta* The Baka Booma iz Afrike. Tijekom slušanja glazbe obraćala se pozornost na glazbene elemente kao što je ritam i tempo glazbe (brzi ritam kod afričke skladbe i sporiji ritam kod hrvatske tradicionalne glazbe).

Nakon slušanja glazbe s djecom se razgovara o onome što su poslušali te procjenjuje njihov emocionalni doživljaj (ili raspoloženje) koje su pjesme potakle.

Nakon razgovora s djecom, motivirana su da iznesu svoje spoznaje i iskustva na zadanu temu, stoga su djeci dani pripremljeni likovni materijali da još jednom izraze svoju percepciju i doživljaje glazbe koju su slušali. Uloga odgojitelja se odnosi na ulogu poticatelja u aktivnostima, opskrbljivača materijalom i informacijama te uloga aktivnog promatrača prilikom izvođenja svih aktivnosti.

Od djece, tijekom provođenja svih aktivnosti očekuje se da aktivno sudjeluju u slušanju glazbe, a potom i u razgovoru o poslušanom te aktivno uključivanje u likovno izražavanje svojih spoznaja dobivenih slušanjem i razgovorom o slušanoj glazbi.

b) KOJE VRSTE POMOĆI ODGOJITELJ PRUŽA DJECI TIJEKOM PROCESA IZVOĐENJA AKTIVNOSTI?

Nakon slušanja skladbi odgojitelj odgovara na sva dječja pitanja kako bi im približila skladbe koje slušaju te okruženje u kojemu nastaju i jedna i druga vrsta skladbi koje sam pripremila. Također odgojitelj pomaže u realizaciji likovnih motiva koje su zamislili i povezali sa zadanim temama.

c) ŠTO SAM TIJEKOM AKTIVNOSTI VREDNOVALA KOD DJECE KAKO BIH ZNALA DA SE KREĆEM PREMA POSTAVLJENOM CILJU?

Tijekom provođenja glazbenih aktivnosti kod djece se vrednuje njihovu zainteresiranost, samostalnost u radu, komunikaciju i timski rad. Osnovni pokazatelji kretanja prema postavljenom cilju bilo je veselo, toplo ozračje i radna atmosfera djece te njihova znatiželja i iskazivanje vlastitog mišljenja na zadane teme.

5. PROVEDBA AKTIVNOSTI

Prilikom osmišljavanja aktivnosti, korištene su pjesme i materijali za koje se smatralo kako će zainteresirati djecu te ih potaknuti na sudjelovanje u aktivnostima, uz veselu atmosferu te pregršt pitanja, kreativnih crteža i timskog rada.

Djeca su odslušala prvu skladbu Pjevaj mi, pjevaj sokole². Neka djeca su je prepoznala sa različitih događanja na kojima su prisustvovala s roditeljima te bakama i djedovima. Skladba im je bila iznimno zabavna, ali nisu plesala dok je glazba svirala, imitirali su riječi pjesme i napjev te su se veselo smijali.

Kroz razgovor o skladbi koju su slušali i pitanja koja sam postavljala, primjerice „znate li kakva je sokol ptica“, „da li je netko od vas ikad vidio sokola?“ objašnjavali su mi što je sokol i kako sokol pjeva, ali i gdje sokol živi te kako je sokol ptica grabežljivica i kako je isti opasan za malene životinjice ali i njih kao djecu, iz razloga što su i oni još uvijek maleni. Osim toga, pitala sam ih „da li znaju gdje je Lika?“ i „da li je netko od vas ikada posjetio Liku?“ i o tome kako ljudi tamo žive, što jedu i kakvu vrstu glazbe su ljudi tamo slušali ne tako davno. Nekolicina djece je čula za Liku, a nitko je nije posjetio. Neka su djeca istaknula kako je Lika mjesto gdje rastu krumpiri, a zimi je jako hladno jer tamo ima mnogo planina. Potom, s veseljem su pristali crtati ono što su zamislili dok su slušali glazbu.

² Raspoloživo na: <https://www.youtube.com/watch?v=2k7JrauJGJo>



Slika 1. Likovno izražavanje djece

Najviše je asocijacija uključivalo pticu sokola koji slobodno leti i pjeva te mladića i njegovu djevojku kojoj je pjev sokola posvećen. Djeca su primijetila da je mladić zaljubljen u djevojku.



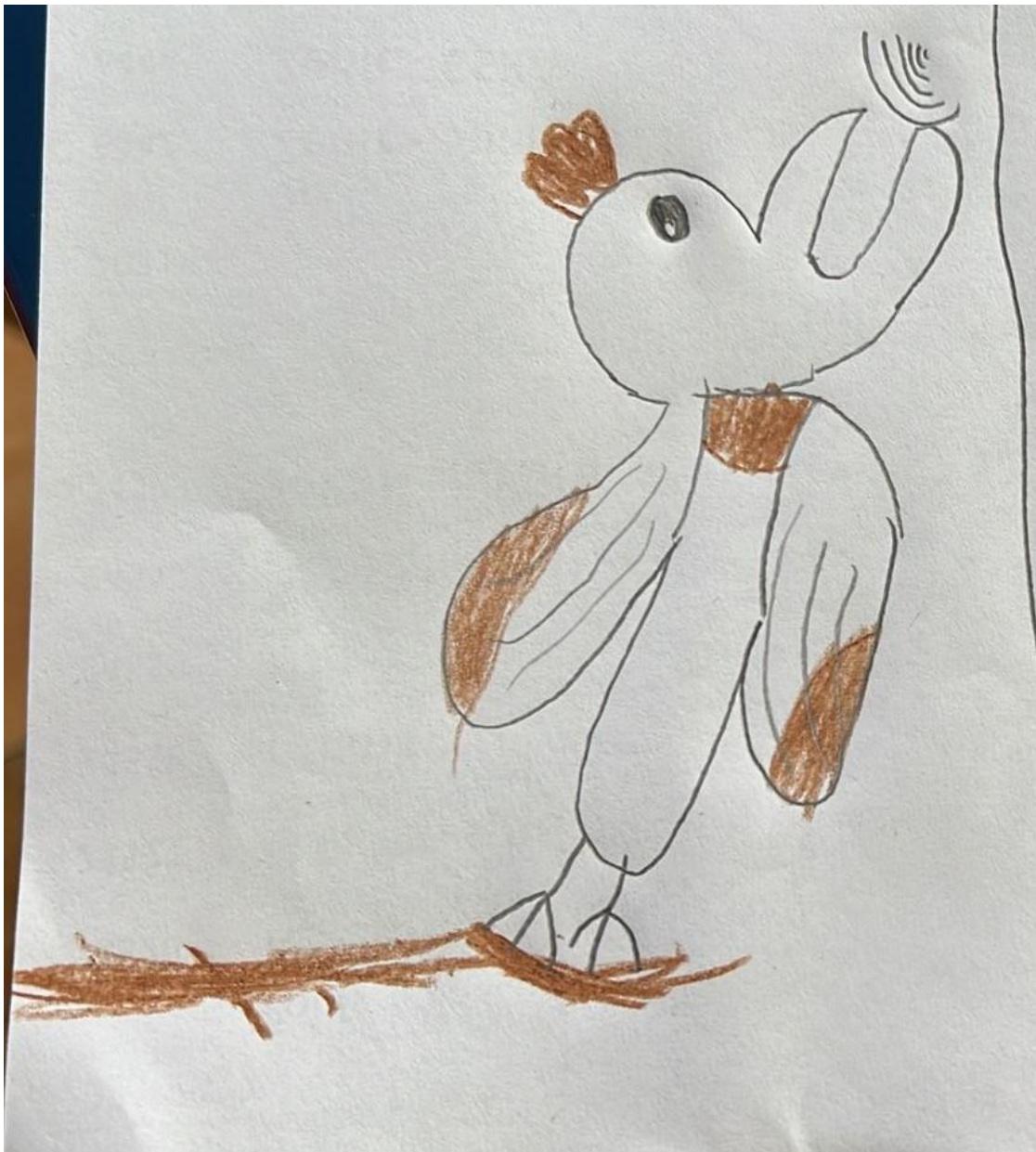
Slika 2. Mladić, njegova djevojka i sokol

Djevojčice su ovu pjesmu doživjele i kao bajku, stoga su djevojku crtale i kao princezu koja živi u svome dvorcu, ispod čijeg prozora mladić pjeva (Slika 2). Dok su dječaci zamišljali kako mladić pjeva djevojci, a sokol je njihova zajednička ptica, koju je mladić poslao da je čuva dok on nije u blizini (Slika 3).



Slika 3. Mladić pjeva djevojci

S druge strane, neka su djeca percipirala samo sokola, kao pticu i opasnu životinju i kao takvu su je nacrtali samostalno (Slika 4).



Slika 4. Sokol

Nakon odslušane skladbe iz hrvatskog tradicionalnog opusa, djeca su poslušala afričku The Baka Booma,³ koja je karakteristična za afrička plemena koja ju izvode

³ Raspoloživo na: <https://www.youtube.com/watch?v=gcu6V1QPTs>

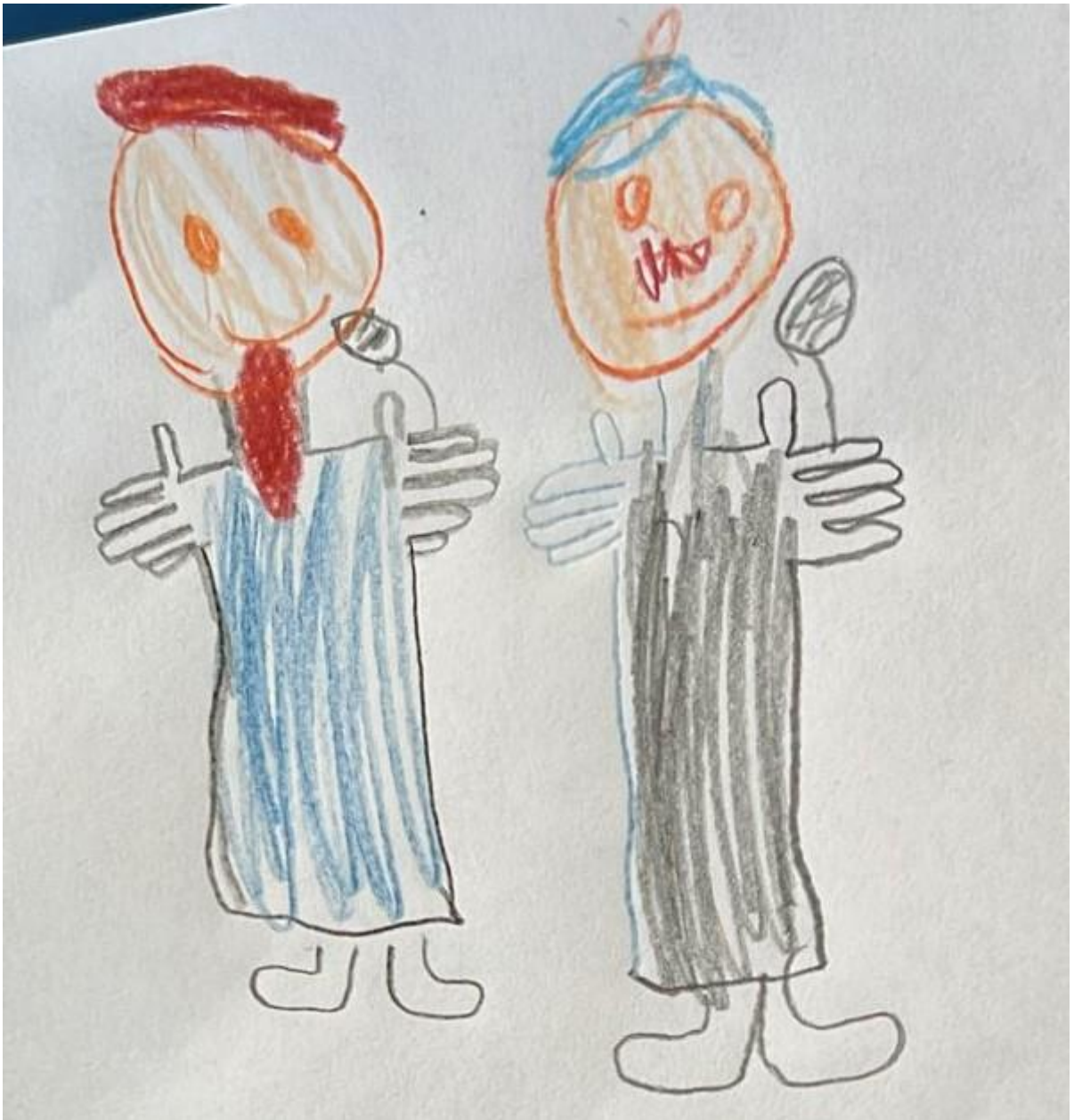
navečer, nakon što se pleme okupi uglavnom oko vatre, nakon cijelog dana rada i lova.

Djeca su iznenađeno slušala glazbu te su pozitivno reagirala na neobične zvukove i ritam glazbe. Nakon odslušane skladbe razgovor je započeo pitanjem znaju li gdje je Afrika i tko tamo živi. Djeca su Afriku povezala sa divljim životinjama kao što su lav, slon i žirafa te su istaknuli bubnjeve po kojima se udara rukama te ljude čija je boja kože dosta tamnija od njihove.

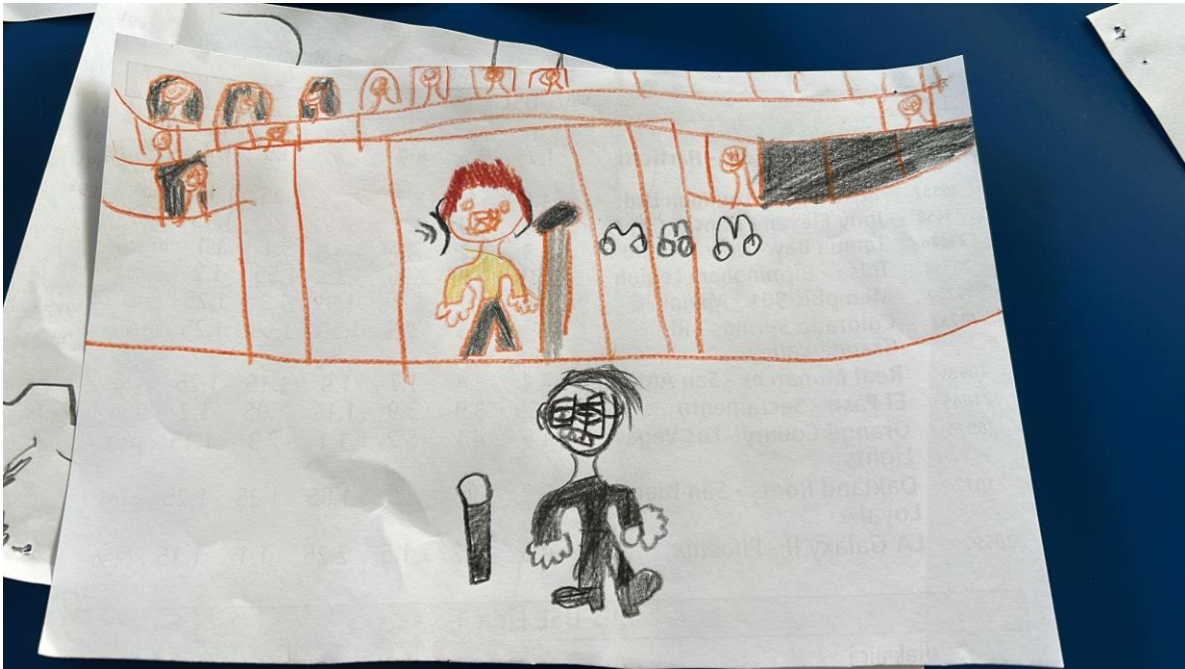


Slika 5. Likovno izražavanje na temu *glazbe svijeta*

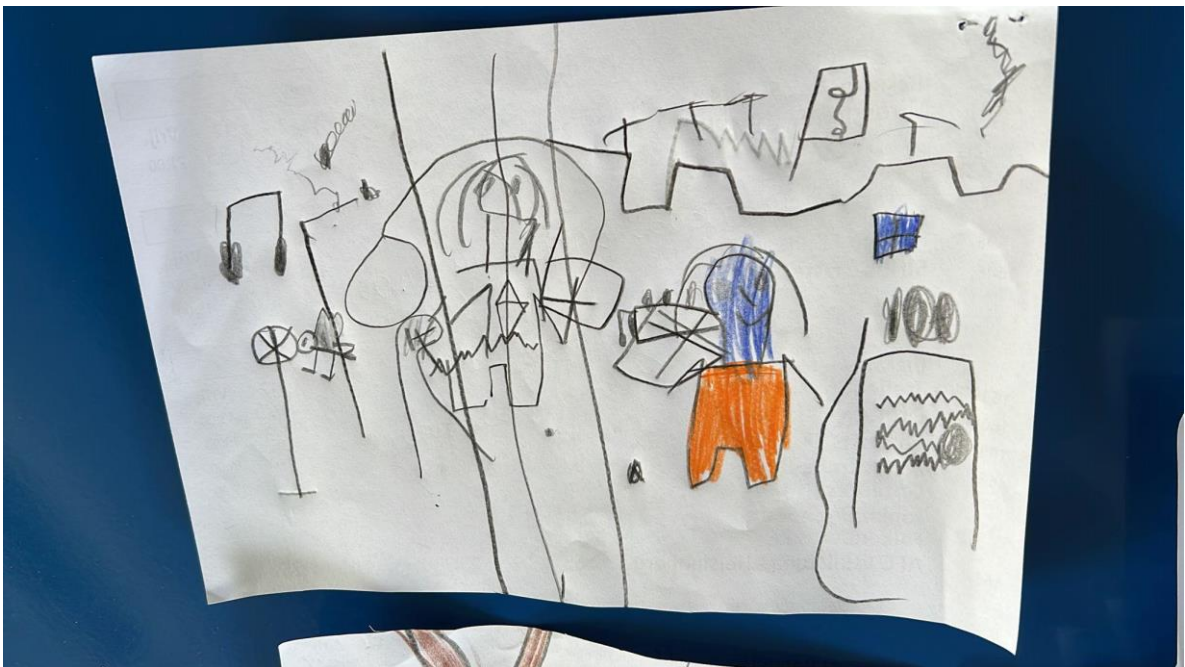
Najčešći motivi prilikom crtanja bili su crnci koji pjevaju tradicijsku glazbu koju su slušali te plemena koja su se okupila kako bi pjevali i svirali (Slika 6 i Slika 7).



Slika 6. Crnci koji pjevaju afričku tradicionalnu glazbu

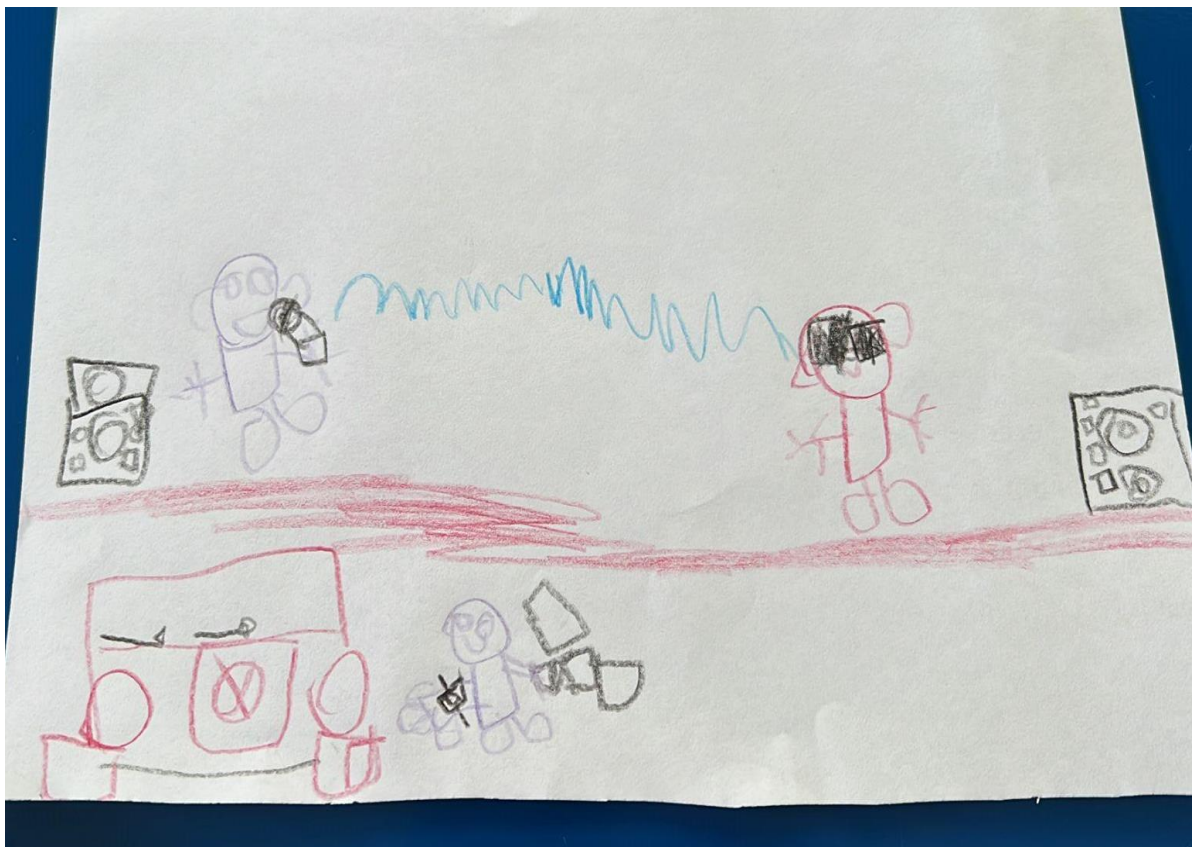


Slika 7. Afričko pleme koje izvodi glazbu



Slika 8. Afričko pleme koje izvodi glazbu (2)

Neka su djeca tijekom slušanja i razgovora o poslušanoj glazbi isključivo percipirala činjenicu da se radi o slušanju glazbe, pa su takve motive i koristili, bez da su pokazali interes za sudjelovanjem u razgovoru o hrvatskoj glazbi i glazbama svijeta (Slika 9 i Slika 10).



Slika 9. Likovno stvaralaštvo na temu glazbe



Slika 10. Motiv note

5. ZAKLJUČAK

Glazba je uvijek bila, a i ostati će neizostavan dio ljudskog života. Njezina važnost očituje se u utjecaju koji ima na čovjeka u pogledu njegova raspoloženja, osjećaja i motivacije. Glazba je pojava u svim dijelovima svijeta i svaki od tih dijelova je razvio sebi karakteristične stilove glazbe, melodije i napjeva, odnosno postale su *glazbe svijeta*.

Utjecaj *glazbe svijeta* na svakog čovjeka, a posebno na djecu očituje se putem interkulturalnosti u kojoj im se pruža prilika da stvaraju nove spoznaje, da proširuju svoje znanje i vidike temeljem drugih kultura i njihovih običaja te da razvijaju vlastiti interes i prihvaćanje nepoznatog, neuobičajenog i drugačijeg.

Glazbene aktivnosti djece rane i predškolske dobi, posebno u odgojno obrazovnim ustanovama moraju biti obogaćene kako tradicionalnom glazbom zemlje iz koje dolaze tako i tradicionalnim glazbama iz ostalih dijelova svijeta, sve u svrhu poticanja njihove znatiželje i razvoja u smjeru dodatne edukacije i glazbenog doživljaja.

POPIS LITERATURE

Bačlija Sušić, B., Fišer, N., Obogaćivanje glazbenog doživljaja i izražaja djece rane i predškolske dobi tradicijskim stvaralaštvom, *Nova prisutnost* 2016;1:107-125

Belajec, S., Utjecaj glazbe na dječji razvoj, *Roditelji.hr.*, 2014.

Brennan, T., World music does not exist. *Discourse* 2001;23, 44–62.

Bolhman, P., *World Music: A Very Short Introduction*, Oxford University Press 2002.

Brđanović, D., Glazba u 21. stoljeću-između dokolice i kiča», *Nova prisutnost* 2013;1:96.

Begić, A., Šulentić Begić, J., Bogatstvo različitosti: glazba svijeta i interkulturni odgoj, *Revija za sociologiju* 2018;48(2):149–175

Boukhatem, Z., Klasična glazba nezapadnjačkog podrijetla u kontekstu upoznavanja glazbi svijeta u nastavi glazbene kulture i glazbene umjetnosti, Zagreb: Muzička akademija, 2021.

Connell, J., & Gibson, C., World music: deterritorializing place and identity. *Progress in Human Geography*, 2004;28(3):342-361.

Dillman-Carpentier, F., Potter, R.F., Effects of music on physiological arousal: explorations into tempo and genre», *Media Psychology* 2012; 1:339.-363.

Dobrota, S. i Reić Ercegovac, I., Zašto volimo ono što slušamo: glazbeno-pedagoški i psihologijski aspekti glazbenih preferencija. Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu., 2016.

Dobrota, S., Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju. Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, 2012.

Habuš Rončević, S., Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece predškolske dobi, *Magistra ladertina* 2014:9(1):1-9

Ivančić, K., Glazbene preferencije djece rane i predškolske dobi prema tradicijskoj glazbi Hrvatske i glazbama svijeta, Split: Sveučilište u Splitu, 2021.

Košta, T., Razvoj nastave glazbe u Hrvatskoj u drugoj polovici XIX. stoljeća - promjene u glazbeno-nastavnoj praksi nekad i danas. Zbornik radova Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2009.

Miočić, M., Glazbeno obrazovanje odgojitelja u vrtiću "Radost" u Zadru, Zbornik radova Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2009.

Piškor, M., World music i njegova recepcija u Hrvatskoj uz studij primjera recepcije i percepcije afričkih glazbi u Hrvatskoj. (Magistarski rad). Zagreb: Muzička akademija Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, 2005.

Svetličić, L., Utjecaj glazbe na prostorno zaključivanje, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 2004.

Thompson, K., A Critical Discourse Analysis of World Music as the 'Other' in Education, *Callaway International Resource Centre for Music Education*. 2002:9: 14-21

POPIS SLIKA

Slika 1. Likovno izražavanje djece.....	23
Slika 2. Mladić, njegova djevojka i sokol	24
Slika 3. Mladić pjeva djevojci.....	25
Slika 4. Sokol.....	26
Slika 5. Likovno izražavanje na temu glazbe svijeta.....	27
Slika 6. Crnci koji pjevaju afričku tradicionalnu glazbu	28
Slika 7. Afričko pleme koje izvodi glazbu.....	29
Slika 8. Afričko pleme koje izvodi glazbu (2)	29
Slika 9. Likovno stvaralaštvo na temu glazbe.....	30
Slika 10. Motiv note	31

SAŽETAK

Glazba kao neizostavan dio ljudskog života ima značajnu ulogu u kreiranju životnog puta svake osobe i to od najranijih dana. Sukladno tomu, primjena glazbenog sadržaja u aktivnostima kod djece rane i predškolske dobi presudna je za njihovo kasnije usmjeravanje i edukaciju. *Glazbe svijeta* pojam je koji opisuje vrste glazbe koje se stvaraju u svim dijelovima svijeta i uključuju i tradicionalnu glazbu svake pojedine zemlje. Primjena *glazbi svijeta* u ranom i predškolskom odgoju i aktivnostima koje se provode s djecom, pridonosi njihovom odgoju u duhu interkulturalnog, proširenju spoznaja i prihvaćanju običaja drugih kultura. U aktivnostima koje su se provodile u DV Zvončica obrađene su dvije skladbe, što je ujedno rezultiralo i zanimljivim povratnim informacijama od djece, popraćenima likovnim izražavanjem.

Ključne riječi: *Glazbe svijeta*, glazbene aktivnosti, rani i predškolski odgoj

SUMMARY

Music as an indispensable part of human life plays a significant role in creating the life path of every person from the earliest days. Accordingly, the application of musical content in activities in children of early and preschool age is crucial for their later guidance and education. *World music* is a term that describes the types of music that are created in all parts of the world and include the traditional music of each country. The application of *world music* in early and preschool education and activities carried out with children, contributes to their education in the spirit of intercultural, expanding knowledge and acceptance of the customs of other cultures. In the activities carried out in the Zvončica Preschool, two compositions were covered, which also resulted in interesting feedback from the children, accompanied by artistic expression.

Keywords: early and preschool education, music activities, *world music*

